

**Rotterdamse
Academie
van
Bouwkunst**

College: **Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis 2: Modernisme vs. Traditie**

Type kennis: **Geschiedenis & Theorie**
Werkvorm: **Hoorcollege**

Studiejaar: 2009-2010 / tweede kwartaal
Vrijdag: 9u45-10u30
Bijeenkomsten: 20 en 27 november, 4 en 11 december 2009, en 8, 15 en 22 januari 2010

Studielast: 2 ECTS (56 uur, waarvan 12,25 tijdens de bijeenkomsten op vrijdag)

Toetsvorm: Verdiepend paper
Inleverdatum: in overleg met docent
Bijzonderheden: Deze collegereeks is bedoeld voor studenten die de reeks Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis op niveau 1 hebben afgerond

Docenten: **Ernie Mellegers**

Doelstelling

Deze reeks is, in tegenstelling tot voorheen (waarin in deze reeks specifieke periodes, momenten, personen of oeuvres uit de architectuur- en stedenbouwgeschiedenis aan de orde kwamen), een vervolg op 'Architectuur- en stedenbouwgeschiedenis 1'. Gedurende de reeks, bestaande uit zeven colleges, wordt via een chronologisch-thematische opzet een beeld gegeven van de geschiedenis van de Westerse stedenbouw en architectuur en haar context in de 20ste eeuw. Binnen de reeks wordt de verhouding tussen traditie enerzijds en modernisme anderzijds thematisch aan de orde gesteld. Ontwikkelingen binnen het stedenbouwkundig en architectonisch ontwerpen, en hun historische interactie, zal verkend worden vanuit de context van hun gedeelde theoretische en culturele achtergrond. Tegelijkertijd zal er ook meer specifieke aandacht zijn voor de oeuvres van verschillende invloedrijke architecten en stedenbouwkundig ontwerpers en voor de verschillende bewegingen en scholen die ontstonden tijdens de eerdergenoemde periode. Op deze manier kan de ontwikkeling, betekenis en werking van ideeën en principes herleid worden tot het niveau van het individuele werk (gebouw, ontwerp, et cetera).

Het thema van de reeks zal dit jaar weer het 'aloude' maar continue debat 'traditionalisme versus modernisme' zijn. Dit jaar zal echter de nadruk meer liggen op de begrippen Modernisme en Avant Garde (in tegenstelling tot Traditionalisme). Na een introductie van de belangrijkste spelers en bewegingen binnen de westerse architectuur en stedenbouw van de twintigste eeuw, een reeks van thematische lezingen zal ons in staat stellen om deze (mythische en haast gekoesterde) schisma te verkennen. Terwijl we het werk van ontwerpers uit beide kampen analyseren, zullen we automatisch de belangrijkste discussies, taken en ideeën van 'onze' disciplines behandelen, terwijl we de intellectuele en professionele ontwikkeling van de individuele architect en stedenbouwkundige ontwerper beschouwen. Dit alles zal natuurlijk geplaatst en gelezen worden binnen zijn specifieke historische context, op deze manier het debat omtrent hedendaagse kwestie (met betrekking tot beroep en maatschappij) aansnijdend, het debat waarop het individuele oeuvre een reactie is. We zullen starten met de vroeg twintigste eeuwse avant-garde, utopische steden en machines bezoeken, de krachten van architectuur en stedenbouw als politiek instrument ervaren, de invloed van de naoorlogse culturele veranderingen weerspiegeld in de ideeën omtrent de stad en haar architectuur analyseren en zo bewust worden van de kwetsbaarheid en fijnheid van de 'westerse' stad en haar architectuur.

Tijdens de reeks wordt van de student verwacht dat hij of zij verschillende opdrachten zal afronden, variërend van het bestuderen van relevante literatuur, het kritisch en analytisch onderzoeken van zijn of haar eigen voorkeuren en omgeving tot een meer verdiepend onderzoek van een oeuvre van een architect of stedenbouwkundig ontwerper naar keuze. De student moet dit zowel verbaal (tijdens debat) en schriftelijk (of op verzoek gebruikmakend van een ander 'realistisch' medium) kunnen toelichten en verantwoorden.

Planning en inhoud per bijeenkomst

bijeenkomst 1 – 20 november: *Art who?* Overzicht en introductie van de belangrijkste spelers en bewegingen in de westerse architectuur en stedenbouw van de twintigste eeuw.

bijeenkomst 2 – 27 november: *Architectuur en de Machine. De droom van de fabriek tot huis gemaakt (en de tegenbeweging)*

bijeenkomst 3 – 4 december: *Stedenbouw en de Machine. Visioenen van Utopia en de organisatie van het mechaniseerde leven (en de tegenbeweging).*

bijeenkomst 4 – 11 december: *Destructie en Reconstructie. De naoorlogse jaren, de nadagen van modernisme en traditionalisme.*

bijeenkomst 5 – 8 januari: *Van Parijs tot Las Vegas: tentoonstellingen en festival-architecture als tijdsdocument*

bijeenkomst 6 – 15 januari: *New Traditionalism. Van Jane Jacobs tot New Urbanism en New Traditionalism*

bijeenkomst 7 – 22 januari: *Modernism reinvented? Bigness en de Mediapolis*

Literatuur

n.v.t.

Opgave afronding

Opracht #1

De dag voorafgaand aan elke collegebijeenkomst wordt van de student verwacht dat hij of zij – via e-mail – een korte samenvatting van, of een commentaar op een onderwerp uit het nieuws (gerelateerd aan de collegereeks) aanlevert. Een selectie van deze e-mails zal besproken worden tijdens het begin van elke bijeenkomst.

Opracht #2

Schrijf een paper over een architect of stedenbouwkundig ontwerper naar keuze. Dit paper heeft als doel het werk en gedachtegoed van de gekozen persoon uitgebreid tot verkennen. Iedereen moet zijn keuze bekend maken aan het einde van de tweede collegebijeenkomst, daarna zul je de richtlijnen voor het schrijven van de paper zelf ontvangen.

Nadere informatie:

- Opdrachten kunnen zowel in Nederlands en Engels afgerond worden.
- Op verzoek kan gekozen worden voor een alternatief medium (in plaats van geschreven tekst).
- Indien nodig, of om bijeenkomsten te ondersteunen, zal je ad hoc leesopdrachten ontvangen per e-mail (echter niet meer dan tweemaal gedurende de reeks).

Beoordelingscriteria

Dit zijn de criteria die gehanteerd zullen worden om de opdrachten te beoordelen. Van essentieel belang is het feit dat de student laat zien:

- kennis te bezitten van geschiedenis van stad en stedenbouw en architectuur op een dergelijke manier dat hij of zij eenvoudig in staat is fenomenen te herkennen die gerelateerd zijn aan de discipline;
- een intuïtie ontwikkeld te hebben voor de manieren waarop deze fenomenen blijven terugkeren in het hedendaagse vakdebat en in staat is om een positie te kiezen binnen dit debat;
- een kritische houding heeft ontwikkeld ten opzichte van zowel de historisch en eigen productie, en dat – vanuit deze productie – stelling genomen wordt als ontwerper binnen zijn of haar beroep en binnen de historische rol van stedenbouw en architectuur in de maatschappij;
- kennis te hebben verworven inzake de historische en multidisciplinaire kennis gerelateerd aan zijn of haar eigen discipline;
- inzichten te hebben verworven in de relatie tussen architectuur- en stedenbouwgeschiedenis en de hedendaagse praktijk;
- het vermogen ontwikkeld te hebben om programma's en (historische) context te kunnen analyseren, interpreteren en theoretiseren.

Leerdoelen

Na afloop heeft of kan de student:

- Zijn of haar referentiekader verrijkt met specifieke kennis over specifieke historische tradities;
- Inzicht ontwikkeld in de wijze waarop zijn of haar eigen ontwerppraktijk verbonden kan worden met deze tradities;
- de geschiedenis van de disciplines verbinden aan de architectonische en stedenbouwkundige productie van de ontwerper(s).

- een meer diepgaande inzicht verworven in de verbintenis tussen architectuurgeschiedenis en stedenbouwgeschiedenis;
- kennis van specifieke vakliteratuur die betrekking heeft op zijn of haar eigen discipline;
- een start gemaakt om zelfstandig onderzoek te doen en daarbij op systematische wijze gebouwen en stedenbouwkundige ontwerpen te analyseren en deze in een (historische) context te duiden.
- kennis van en inzicht in de ontwikkeling van materiaalgebruik;
- een inzetbaar referentiekader bestaande uit concepten en gebouwde productie van ontwerpers die materiaal en detail in harmonie ontworpen parallel aan het concept.

Eindkwalificaties van de opleiding tot architect die in dit college aan de orde komen

MArch	1	2	3	4	5	6	7	8	9a	9b	9c	9d	9e	9f	9g	9h	9i	9j	10	11
--------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

5. Formuleert beargumenteerde vakinhoudelijke oordelen en houdt daarbij rekening met maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis.
6. Werkt en studeert zelfstandig en autonoom in de beroepspraktijk en de studie, reflecteert op eigen gedrag (reflection in action) en is in staat hierin vernieuwing aan te brengen.
8. Hanteert relevante methoden van onderzoek bij het maken van architectonische projecten en integreert de resultaten hiervan in (innovatieve) oplossingsvarianten voor architectonische concepten en ontwerpen.
- 9b. Past bij het maken van architectonische concepten, ontwerpen en projecten passende kennis van de geschiedenis en de theorie van de architectuur en aanverwante kunstvormen, technologische vakken en menswetenschappen en inzichten toe en verantwoordt deze kennis en inzichten.
- 9f. Past bij het maken van architectonische concepten, ontwerpen en projecten passende kennis van stedenbouwkunde, planologie en daarbij gebruikte technieken toe en verantwoordt deze kennis en inzichten.
- 9i. Past bij het maken van architectonische concepten, ontwerpen en projecten inzicht in het architectenberoep en de rol van de architect in de maatschappij, in het bijzonder bij het maken van projecten waarin rekening wordt gehouden met sociale factoren toe en verantwoordt deze kennis en inzichten.
10. Maakt op adequate wijze een ontwerp én plan in beeld, geschrift en woord voor anderen inzichtelijk en reflecteert hier kritisch op.
11. Reflecteert op de eigen architectonische productie en positioneert zich op basis daarvan actief in de beroepspraktijk.

Eindkwalificaties van de opleiding tot stedenbouwkundige die in dit college aan de orde komen

MUrb	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10a	10b	10c	10d	10e	10f	10g	10h	10i	10j	11	12	13
-------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	----

5. Betreft in de ontwikkeling van een ruimtelijk concept voor stedenbouw de relatie tussen mens en ruimte en de afstemming daarvan op menselijke behoeften en maatstaven.
6. Formuleert beargumenteerde vakinhoudelijke oordelen en houdt daarbij rekening met maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis.
9. Hanteert relevante methoden van analyse, onderzoek en ontwerp bij het maken van stedenbouwkundige projecten en integreert de resultaten hiervan in (innovatieve) oplossingsvarianten voor stedenbouwkundige concepten en ontwerpen.
- 10a. Past bij het maken van stedenbouwkundige concepten, ontwerpen en projecten passende kennis van de geschiedenis en de theorie van de stedenbouw en van de relatie met andere bij de ruimtelijke ordening betrokken disciplines toe en verantwoordt deze kennis.
- 10c. Past bij het maken van stedenbouwkundige concepten, ontwerpen en projecten passende kennis van de inhoud van en vaardigheid met andere bij de ruimtelijke vormgeving betrokken disciplines, te weten de architectuur en tuin- en landschapsarchitectuur toe en verantwoordt deze kennis.
- 10i. Past bij het maken van stedenbouwkundige concepten, ontwerpen en projecten inzicht in het beroep van stedenbouwkundige en de rol van de stedenbouwkundige in de maatschappij toe en verantwoordt deze kennis.
12. Maakt op adequate wijze een ontwerp én plan in beeld, geschrift en woord voor anderen inzichtelijk en reflecteert hier kritisch op.
13. Reflecteert op de eigen stedenbouwkundige productie en positioneert zich op basis daarvan actief in de beroepspraktijk.